

Hoe zou de *Gapi* reageren? Gevreesd moest worden: negatief. De *Parindra* had al vóór het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog verklaard dat van haar slechts actieve medewerking aan de Indische defensie te verwachten was, indien daar van de zijde van het gouvernement staatkundige concessies tegenover werden gesteld (de PID had die verklaring gezien als een aanwijzing dat er in de *Parindra* sterke Japanse sympathieën leefden) en de *Parindra* had medio '40 de inheemsen ont-raden, toe te treden tot de toen in de steden gevormde burgerwacht, de z.g. Stadswachten (ook daarover meer in het volgend hoofdstuk). Intussen konden de *Parindra* en de partijen met wie zij in de *Gapi* federatief samenwerkte, in de Volksraad slechts acht van de een-en-zestig stemmen uitbrengen – het gouvernement mocht verwachten dat zijn militievoor-stel daar een meerderheid zou vinden.

In januari '41 werd de desbetreffende ontwerp-ordonnantie aan de Volksraad voorgelegd. Toen de openbare behandeling van het ontwerp naderbij kwam, koos de Indonesische pers partij: zij sprak zich unaniem tegen het voorstel uit, 'algemeen', aldus het eind mei samengestelde *Persoverzicht*, 'verbindt men aan haar instelling de verwezenlijking van bepaalde voorwaarden.'¹ De besturen van de in de *Gapi* samenwerkende organisaties kwamen op 21 juni (vijf dagen dus na van Starckenborghs teleurstellende toespraak bij de opening van de Volksraadszitting) in Bandoeng bijeen en maakten nadien via het gemeenschappelijk persbu-reau dat zij inmiddels hadden opgericht, *Antara*, bekend dat zij de vorming van een inheemse militie afwezen, 'tenzij de wetten waarbij zij wordt vastgesteld, door een volwaardige volksvertegenwoordiging, een Parlement *Indonesia*, worden vastgesteld.'² De *Parindra* ging nog verder: zij besloot op haar derde congres dat eind juni in Soerabaja bijeenkwam (de legercommandant had toestemming verleend om achter gesloten deuren te vergaderen), dat haar vertegenwoordigers in de Volksraad niet aan de debatten over het ontwerp zouden deelnemen. Daarvan werd aan de Volksraad schriftelijk mededeling gedaan, hetgeen er toe leidde dat de houding van de *Parindra* door enkele Nederlandse sprekers 'dienst-weigering', 'verraad' en 'politieke chantage' werd genoemd.³

Op 11 juli werd de ontwerp-ordonnantie door de Volksraad goedge-keurd met drie-en-veertig tegen vier stemmen. 'Hiermede heeft', aldus het in Bandoeng verschijnende *Parindra*-dagblad, 'de Volksraad een

¹ *Persoverzicht*, 1941, p. 408. ² Aangehaald in *Overzicht van de Indones. en Maleis-Chin. Pers*, 1941, p. 951. ³ Aangehaald in Pluvier: *Overzicht*, p. 188.